

Gedragcode voor vertegenwoordigers van de ChristenUnie

Laatst gewijzigd in het kader van de herziening van het integriteitssysteem op 20 november 2021.

Artikel 1.

Toepassing

1. De gedragscode geldt in zijn totaliteit voor alle politieke ambtsdragers die namens de ChristenUnie actief zijn, zowel in de uitvoering van hun functie als daarbuiten.
2. De artikelen 1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 12 en 13 van de gedragscode gelden ook voor
 - a. bestuursleden van de ChristenUnie
 - b. personen op een kandidatenlijst van de ChristenUnie, die de bewilligingverklaring hebben ondertekend.
3. De artikelen 1, 2, 6, 12 en 13 van de gedragscode zijn ook van toepassing op alle leden en medewerkers tijdens de uitvoering van ChristenUnie-activiteiten, zoals campagnes, congressen en algemene ledenvergaderingen. Voor alle partijen is deze gedragscode inzichtelijk.

Artikel 2.

Uitgangspunt en kernwaarden

1. Niet alle situaties zijn in regels te vatten. Maar gedragingen van vertegenwoordigers van de ChristenUnie behoren altijd gefundeerd te zijn op de grondslag van de partij:

'Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven en in Zijn dienst staat om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd. De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord. Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea.

2. Vervolgens is de beginselverklaring richtinggevend. Vrede zoeken en Recht doen is daarvan de titel. Dat is ook de houding die daar beschreven wordt, met name in de slotparagraaf 'Onze houding in de politiek'. Een politiek geloofwaardige vertegenwoordiger van de ChristenUnie handelt in de lijn van de beginselverklaring.

Vanuit de kernwaarden van de beginselverklaring:

- Dien de samenleving
- Deel de vrijheid
- Bescherm het leven

komen we tot de volgende principes die richting geven aan hoe ChristenUnie vertegenwoordigers zich gedragen:

Dienstbaar

ChristenUnie-vertegenwoordigers zijn betrokken op en bewogen met de samenleving. Ze weten zich in dienst van God en daarmee in dienst van de samenleving geplaatst.

Betrouwbaar

ChristenUnie-vertegenwoordigers zijn eerlijk, integer en betrouwbaar. Dit betekent ook dat ze fouten durven te erkennen. Ze zijn onafhankelijk en laten zich niet leiden door persoonlijke belangen.

Transparant

ChristenUnie-vertegenwoordigers zijn toegankelijk en ze staan open voor andere meningen. Ook zijn ze transparant over het eigen handelen en kunnen ze dat verantwoorden.

Verantwoordelijk

ChristenUnie-vertegenwoordigers zetten zich in om deskundig, gedegen en bestuurlijk capabel invulling aan hun functie te geven. Zij hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel en zijn vanuit hun functie alleen gericht op het maatschappelijk belang.

Respectvol

ChristenUnie-vertegenwoordigers zijn in hun spreken, doen en laten respectvol naar de schepping.

Zij behandelen anderen zoals zij zelf behandeld willen worden en onthouden zich van kleinerend gedrag en machtsmisbruik.

Artikel 3.

Ambtsvervulling en nevenfuncties

1. ChristenUnie-politici dragen zorg voor een goede ambtsvervulling.
2. Zij maken eventuele nevenfuncties openbaar, waarbij ze aangeven of het een bezoldigde of een onbezoldigde nevenfunctie betreft.
3. Zij zullen geen nevenfunctie bekleden die:
 - a. zozeer verstrengeld is met hun ambt dat er regelmatig raakvlakken tussen die nevenfunctie en hun ambt voorkomen, of
 - b. zoveel tijd in beslag neemt dat een goede ambtsvervulling daardoor in gevaar komt.
4. Zij onthouden zich van deelname aan besluitvorming over zaken waarbij de belangen van de betreffende nevenfunctie en die van het publieke lichaam elkaar raken.

Artikel 4.

Verenigbaarheid functies

Vertegenwoordigers van de ChristenUnie houden zich inzake de combinatie van functies binnen de partij en het openbaar bestuur aan de Regeling Verenigbaarheid functies van de ChristenUnie.

Artikel 5.

Voorkomen van (de schijn van) belangenverstremgeling

1. Vertegenwoordigers van de ChristenUnie voorkomen bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen. Zij zorgen ervoor dat zij ook de schijn van een dergelijke bevoordeling niet tegen krijgen.

2. Zij bemoeien zich niet met de besluitvorming over de gunning van te leveren goederen of diensten, wanneer zij via een zakelijke of persoonlijke relatie betrekkingen hebben met de aanbieder daarvan.

Artikel 6.

Zorgvuldig met informatie

1. Vertegenwoordigers van de ChristenUnie gaan zorgvuldig om met informatie die zij in de uitoefening van hun functie verkrijgen.
2. Zij maken niet gebruik van deze informatie ten gunste van zichzelf of van hun zakelijke of persoonlijke betrekkingen, noch ten gunste van derden.
3. Zij zorgen ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard.

Artikel 7.

Communicatie

ChristenUnie-politici informeren geregeld de burgers, in het bijzonder de leden van de ChristenUnie en het betreffende ChristenUnie-bestuur, over de politieke ontwikkelingen, het gevoerde beleid en de ingenomen standpunten.

Artikel 8.

Aannemen geschenken

ChristenUnie-politici zijn terughoudend met het aannemen van diensten en geschenken. Zij laten aangenomen diensten en geschenken altijd registreren in het daartoe bestemde register van het openbare lichaam waar zij politicus zijn.

Artikel 9.

Bestuurlijke uitgaven en voorzieningen

1. ChristenUnie-politici zijn terughoudend met het doen van bestuurlijke uitgaven ten laste van het openbare lichaam waar zij politicus zijn.
2. Zij belasten het publieke lichaam waar zij politicus zijn alleen met hun bestuurlijke uitgaven als deze:
 - a. uit de functie voortvloeien en
 - b. het belang van dat lichaam dienen en
 - c. in het maatschappelijk verkeer niet als onredelijk worden beschouwd.
3. ChristenUnie-politici gebruiken publieke eigendommen of voorzieningen niet voor privédoeleinden.

Artikel 10.

Onkostenvergoedingen en declaraties

1. Vertegenwoordigers van de ChristenUnie houden zich aan de voor hen geldende regels voor onkostenvergoedingen.
2. Zij zijn terughoudend met het indienen van declaraties. Ze declareren geen kosten die niet daadwerkelijk zijn gemaakt of die reeds op een andere manier worden vergoed.

Artikel 11.

Verantwoording uitgaven en declaraties

Vertegenwoordigers van de ChristenUnie houden zich te allen tijde aan de voor hen van toepassing zijnde regels betreffende verantwoording van uitgaven en declaraties. Zij dragen zorg voor een dusdanig deugdelijke en transparante administratieve afhandeling van uitgaven en declaraties, dat zij die te allen tijde kunnen verantwoorden tegenover het bestuur dat verantwoordelijk is voor het niveau waarop de betreffende politicus actief is of tegenover een door dat bestuur aangewezen expert.

Artikel 12.

Ongewenste omgangsvormen

ChristenUnie-vertegenwoordigers behandelen anderen zoals zij zelf ook behandeld willen worden. Daarbij wordt zondermeer rekening gehouden met wat de ander als ongewenst aangeeft. Dit betekent dat zij zich onthouden van alle vormen van ongewenste omgangsvormen:

Discriminatie

Het maken van onderscheid tussen personen vanwege hun afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, kerkelijke achtergrond, handicap, leeftijd of op welke grond dan ook. Hiermee wordt in elk geval bedoeld: roddelen en het doen van uitspraken over, het verrichten van handelingen jegens of het nemen van beslissingen over personen die beledigend, vernederend of benadelend zijn.

Bovenstaande laat onverlet dat er bij de samenstelling van kandidatenlijsten, besturen en commissies gezocht wordt naar representatie van de achterban.

Agressie

Het psychisch of fysiek lastigvallen, het verbaal uiten, zoals schelden of het gebruik maken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen daarmee.

Pesten/Intimidatie

Alle vormen van intimiderend gedrag, dat tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en waarmee een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.

Seksuele intimidatie

Enige vorm van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met seksuele ondertoon of ongewenste toenadering met als doel of gevolg dat de waardigheid van een persoon wordt aangetast.

Artikel 13.

Schending gedragscode

1. De ChristenUnie kent een Vertrouwensregeling die de wijze waarop met vertrouwens- en integriteitskwesties wordt omgegaan, regelt.

2. In deze Vertrouwensregeling is aangegeven hoe vertegenwoordigers van de ChristenUnie advies kunnen krijgen over het omgaan met de Gedragscode en over andere integriteitvraagstukken.
3. Wanneer er een vermoeden bestaat dat een vertegenwoordiger van de ChristenUnie handelt in strijd met wat in de Gedragscode is bepaald, spreekt het bestuur dat verantwoordelijk is voor het niveau waarop de betreffende vertegenwoordiger actief is, hem daarop aan en roept het hem daarover ter verantwoording.
4. Wanneer dit niet het gewenste resultaat oplevert, dan wel tot problemen leidt, besluit het verantwoordelijke bestuur tot het nemen van maatregelen.
5. Een dergelijk besluit wordt slechts genomen nadat het bestuur een advies heeft gevraagd als bedoeld in het tweede lid.

Artikel 14.

Bespreking integriteit en gedragscode

1. Alle besturen en fracties benoemen een portefeuillehouder integriteit.
2. De portefeuillehouders integriteit stellen het onderwerp integriteit en de gedragscode periodiek aan de orde.

Toelichting op de gedragscode

Inleiding

Een gedragscode is een beschrijving van waarden en daaruit voortvloeiende normen en regels binnen een bepaalde organisatie, in dit geval binnen de ChristenUnie.

Op verschillende politieke niveaus zijn gedragscodes vastgesteld, waaraan politici zich moeten houden. Als ChristenUnie willen we vanuit onze specifieke waarden eigen gedragsregels formuleren, die bindend zijn niet alleen voor politici, maar voor allen die de partij publiek vertegenwoordigen. Alle ChristenUnie-kandidaten voor verkiezingen, bestuursleden en wethouders zijn verplicht de Bewilligingverklaring te ondertekenen. Daarin verklaren ze als vertegenwoordigers van de ChristenUnie dat zij zich gehouden weten aan de Statuten, reglementen en besluiten van de ChristenUnie, waarvan de gedragscode expliciet wordt genoemd.

Een gedragscode is lang niet altijd juridisch afdwingbaar. Een gedragscode is vooral een intentiedocument. Door een gedragscode na te leven, geeft iemand aan zich ruim aan wetten en regels te willen houden om zo zijn integriteit boven iedere twijfel te verheffen.

ChristenUnie-vertegenwoordigers zijn aanspreekbaar op christelijke normen en waarden.

Ze staan open voor andere meningen en voor kritiek. Ook wanneer het gaat om het naleven van de gedragscode. Als leden van de ChristenUnie spreken we in de eerste plaats elkaar hierop aan. Soms is dat helaas niet voldoende. Daarom is er ook een vertrouwensregeling ingesteld, zoals beschreven in artikel 13 van deze gedragscode. Mocht een vertrouwenskwesitie leiden tot een formele uitspraak van het bevoegd gezag, dan kan beroep gedaan worden op de geschillencommissie die conform de geschillenregeling zal handelen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 - Toepassing

De gedragscode is van toepassing op iedereen die de ChristenUnie publiek vertegenwoordigt. Dit geldt dus ook voor bijvoorbeeld campagnemedewerkers en commissieleden, ook al hebben zij de Bewilligingsverklaring niet ondertekend. De gedragscode moet aan hen bekend gemaakt worden. Onder medewerkers wordt naast degenen met een arbeidsovereenkomst ook stagiaires en vrijwilligers verstaan.

Artikel 2 - Uitgangspunt en kernwaarden

De basis voor het handelen van ChristenUnie-vertegenwoordigers wordt gevormd door de grondslag en de beginselverklaring met daarin expliciete verwijzingen naar de Bijbel.

Artikel 3 en 5 - Nevenfuncties en (schijn van) belangenverstrengeling

Het vervullen van nevenfuncties door bestuurders is in zijn algemeenheid positief te waarderen. Maar een goede functievervulling en handhaving van onpartijdigheid dienen bepalend te zijn bij de beslissing of een nevenfunctie aanvaard wordt of gehandhaafd kan blijven. Twee afwegingen zijn daarbij in ieder geval van belang:

- er mag geen verstrengeling optreden tussen het ambt en de nevenfunctie en
- de nevenfunctie mag niet leiden tot een zodanig tijdsbeslag dat daardoor het functioneren als politiek ambtsdrager in het geding komt.

In lijn met de Gemeentewet en de Provinciewet is het aan de volksvertegenwoordiger om te beoordelen of er sprake is van een persoonlijk belang dat in de weg staat om deel te nemen aan stemming. 'Zich onthouden van deelname aan besluitvorming...' behelst het gehele proces van beraadslaging en stemming. Het persoonlijk belang komt namelijk niet pas in beeld bij de stemming, maar is al relevant bij de daaraan voorafgaande beraadslagingen, bijvoorbeeld met het indienen van moties of amendementen.

Het is van belang om het afzien van deelname aan besluitvorming van tevoren duidelijk te maken en, indien dit noodzakelijk wordt geacht, de vergaderzaal tijdelijk te verlaten.

De vraag blijft natuurlijk wanneer een nevenfunctie dusdanig bezwarend voor het politicus-zijn wordt, dat deze nevenfunctie zich niet met het publiek ambtsdragerschap verdraagt. Als er wel eens raakvlakken zijn, kan een politicus volstaan met een onthouding aan het besluitvormingsproces (denk bijvoorbeeld aan een raadsbesluit over subsidieverstrekking aan een stichting waaraan een raadslid nauw verbonden is). Maar als deze raakvlakken regelmatig bij dezelfde nevenfunctie voorkomen, verdient het aanbeveling om de betreffende nevenfunctie op te geven. Uit het oogpunt van transparantie is het dus goed dat onze politici open zijn over hun nevenfuncties. Niet alleen richting een selectiecommissie of een bestuur, maar ook richting de burgers.

Artikel 4 - Verenigbaarheid functies

In diverse wettelijke regelingen (bijv. Gemeentewet en Provinciewet) wordt al vastgelegd welke functies in ieder geval onverenigbaar zijn met de betreffende politieke functie. Als ChristenUnie gaan we een aantal stappen verder dan de wet. Deze zijn vastgelegd en ook uitgelegd in de Regeling Verenigbaarheid van functies van de ChristenUnie.

Artikel 6 - Zorgvuldig met informatie

Een integer bestuurder dient zorgvuldig en correct om te gaan met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt. Hij mag geen onjuiste informatie verstrekken of relevante (niet geheime) informatie achterhouden. Hij mag niet ten bate van zichzelf of van derden gebruik maken van informatie die hij in de uitoefening van zijn ambt heeft verkregen. Ook mag hij geen geheime informatie verstrekken. Integriteitsrisico's met betrekking tot 'informatie' komen sneller voor, naarmate een bestuurder meerdere (politieke) functies vervult. Het is van belang dat bestuurders bij de aanvaarding van nevenfuncties zich bewust zijn van deze risico's.

Artikel 8 - Aannemen geschenken

Daarbij kan gedacht worden aan uitnodigingen voor diners, excursies en evenementen. Deze diensten kunnen beïnvloedingsmiddelen zijn en ChristenUnie-politici behoren daar zorgvuldig mee om te gaan.

Ze beoordelen of een uitnodiging relevant is voor de uitvoering van de politieke functie, bijvoorbeeld om te netwerken, of informatie op te halen. Het behouden van een onafhankelijke opstelling naar van de gever is daarbij het uitgangspunt.

Binnen fracties wordt besproken (zie artikel 15) wat aanvaardbare geschenken geacht worden.

Artikel 9 - Bestuurlijke uitgaven en voorzieningen

De artikelen 9, 10 en 11 vormen min of meer één geheel. Artikel 9 geeft de algemene norm: ChristenUnie-politici zijn terughoudend met het gebruik van publieke middelen. Artikel 10 vult nader in: als zij dat doen, dan doen ze dat (ruim) volgens de regels. Artikel 11 stelt verder: als zij dat doen, houden ze het transparant en controleerbaar.

Wanneer een uitgave zowel het publieke als het privébelang van ChristenUnie-politici raakt, zullen zij geneigd zijn om deze voor hun eigen rekening te laten vallen (te denken valt aan een bestuurder die uit hoofde van zijn voorbeeldfunctie een bijdrage geeft aan een goed doel). Zij maken geen oneigenlijk gebruik van publieke middelen en voorzieningen en zij voorkomen ook de schijn daarvan (lid 3). De grens tussen eigenlijk en oneigenlijk gebruik is niet in algemene regels te vatten. Enkele voorbeelden. Het is natuurlijk geen probleem wanneer er thuis wel eens een pen van de gemeente ligt. Maar het is niet toegestaan om overheidspersoneel in te zetten voor privé-feestjes of de technische dienst voor reparaties aan het eigen huis.

Artikel 10 - Onkostenvergoedingen en declaraties

'Normale' bestuurlijke uitgaven worden veelal gedekt door onkostenregelingen. Politici krijgen naast een bezoldiging (of 'vergoeding voor hun werkzaamheden') vaak een vaste onkostenvergoeding. Van deze vergoeding voldoen politici de kosten voor representatie, vakliteratuur en vaste reis-, telefoon- en bureaunkosten.

Bij een declaratie (lid 2) is er feitelijk sprake van 'voorfinanciering': een politicus betaalt in eerste instantie een uitgave uit eigen middelen en verzoekt vervolgens om terugbetaling. In algemene zin geldt dat deze financieringswijze zo veel mogelijk voorkomen dient te worden. Het heeft de voorkeur dat kosten direct in rekening worden gebracht bij het publieke lichaam, zonder een voorfinanciering uit de privé-gelden. In lijn met artikel 9, zijn vertegenwoordigers van de ChristenUnie terughoudend met declaraties. Ze proberen niet het onderste uit de kan te halen.

Artikel 11 - Verantwoording uitgaven en declaraties

In dit artikel wordt bepaald dat het systeem van uitgaven en betalingen van declaraties en facturen controleerbaar dient te zijn. Vaak zal het zo zijn dat dit ook geëist wordt door de accountant van het

overheidslichaam waar men actief is. Uit controle kan dan blijken of de uitgaven terecht zijn besteed.

Voor de Parlementariërs die namens de ChristenUnie in het Europees Parlement zitten, gelden de volgende afspraken:

Europarlementariërs krijgen naast een vergoeding voor daadwerkelijk gemaakte reiskosten een maandelijkse Algemene Onkosten Vergoeding (AOV). Het Europees Parlement controleert de besteding hiervan niet, maar de ChristenUnie vraagt van haar Europese vertegenwoordiger(s) de uit de AOV gedane uitgaven te administreren conform de door het Bureau van het Europees Parlement vastgestelde "Lijst van uitgaven die in aanmerking komen voor vergoeding uit de vergoeding voor algemene uitgaven". Die administratie wordt vervolgens gecontroleerd door een onafhankelijke accountant. De jaarlijkse controleverklaring van die accountant wordt, met de opgave van niet gebruikte vergoedingen die aan het Parlement worden teruggestort, behandeld in een vergadering van het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie.

Artikel 12 - Ongewenste omgangsvormen

Bepaalde gedragingen zijn voor vrijwel iedereen ongewenst. Bij andere gedragingen ligt dit wat genuanceerder. Sommige mensen leggen heel snel de hand op iemands arm bij een gesprek. De een vindt dat prima, de ander weer ongewenst. Belangrijk is om er over te spreken wat men ongewenst gedrag of kwetsende humor vindt.

Dit betekent niet dat ongewenst gedrag pas ongewenst is als dit als zodanig is aangegeven; zoals hiervoor al gezegd zijn bepaalde gedragingen voor vrijwel iedereen duidelijk ongewenst.

Artikel 13 - Schending gedragscode

Vertegenwoordigers van de ChristenUnie dienen altijd aanspreekbaar te zijn op hun gedrag. Ze staan open voor kritiek en voor correctie, ook door collega-politici of -bestuursleden. Gezamenlijk moeten vertegenwoordigers van de ChristenUnie zorgen voor een cultuur waarbinnen dit heel normaal is. Desondanks kan het nodig zijn dat een bestuur moet ingrijpen en een lid ter verantwoording moet roepen. Vanzelfsprekend gebeurt dit op een zorgvuldige manier, waarbij hoor en wederhoor wordt toegepast. Onterecht beschuldigd worden van ongewenst gedrag kan ook ingrijpende gevolgen hebben. Met het oog op een zorgvuldig proces is er een vertrouwensregeling vastgesteld en zijn er vertrouwenspersonen benoemd. Het bevoegd gezag kan een uitspraak doen n.a.v. een schending van de gedragscode. Mocht de betreffende persoon daartegen beroep willen aantekenen dan kan dat bij de geschillencommissie. Met het oog hierop is een geschillenregeling vastgesteld.

Artikel 14 - Bespreking integriteit en gedragscode

Goed gedrag binnen de ChristenUnie wordt bevorderd door er regelmatig met elkaar over te spreken. Voor besturen en fracties is een handreiking voor een dergelijk gesprek beschikbaar.